

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

HOMO UNIVERSITATIS

Тези доповідей XX ювілейної
наукової конференції
з міжнародною участю

*«КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ:
ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ»*

5 лютого 2021 року

Харків 2021

УДК 81 (082)
К 22

Рекомендовано до оприлюднення рішенням вченої ради факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 16 від 18 грудня 2020 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор
В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, професор
О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, професор
Т.Ю. Черкашина, доктор філологічних наук, професор
С.І. Криворучко, кандидат філологічних наук, доцент
Ю.Ю. Шамаєва, кандидат філологічних наук, доцент
С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент
І.С. Руднєва, кандидат педагогічних наук, доцент
С.Г. Мащенко, доцент
В.О. Бело́ва (секретар)

K22 Homo Universitatis: Тези доповідей XX ювілейної наукової конференції з міжнародною участю «Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація». Х.: ХНУ імені В.Н Каразіна, 2020. 172 с.

ISBN 000-000-000-000-0

K22 До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Тексти подано у авторській редакції

УДК 81 (082)

ISBN 000-000-000-000-0

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4
тел.: (057) 707-55-04

Тези розповсюджуються в електронному вигляді

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2020

Література

1. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики : монографія. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.
2. Горюнова Н.Л. Художественно-выразительные средства экрана. Ч. I. Пластическая выразительность кадра. М. : Изд-во Ин-та повышения квалификации работников телевидения и радиовещания, 2000. 41 с.
3. Карасик В.И. Язык социального статуса. М. : Ин-т языкознания РАН; Волгоград. гос. пед. ин-т, 1992. 330 с.
4. Лавриненко И.Н. Стратегии и тактики мены коммуникативных ролей в современном англоязычном кинодискурсе: автореф. дис.. на соискание учен. степени канд.. філол. наук : 10.02.04. Харьков, 2011. 20 с.
5. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М. : ИТДГК "Гнозис", 2003. 280 с.
6. Швачко С.О. Мовчання як силенціальний ефект. *Наукові записки. Філологія (мовознавство)*: зб. наукових праць. Вінниця: ВДПУ, 2012. Вип.15. С. 225-230.
7. Fairclough N. Language and Power. London and New York : Longman, 1989. 259 p.

ТЕМПОРАЛЬНІ СИНОНІМІЧНІ ПІДРЯДНІ ВИСЛОВЛЕННЯ ІЗ СУБ'ЮНКТИВОМ

(на матеріалі французької художньої прози XX – початку XXI століть)

Лепетюха А. В. (Харків)

До XVII століття суб'юнктив уживався у французькій мові в гіпотетичних підрядних висловленнях, що вводилися сполучником *si*, де в сучасній мові переважно актуалізуються форми кондиціоналу та індикативу. Така субституція способів пояснюється тим, що суб'юнктив виражає факт, який існує тільки в думках, але не в реальності. М. Гревісс зазначає, що суб'юнктив указує на те, що суб'єкт мовлення не бере на себе відповідальність за реальність факту. Це означає, що процес не є фактом, який констатується, тобто він становить необ'єктивний факт. Інакше кажучи, суб'юнктив не стверджує певний факт, але виражає почуття, що мовець відчуває стосовно цього факту. Отже, суб'юнктив містить експліцитне або імпліцитне значення

сумніву [3, с. 1265]. Ж. Ле Бідуа також підкреслює, що суб'юнктив являє собою особливий афективний спосіб, що виражає побажання, мету, сумнів [4, с. 538].

Дослідження корпусу прикладів французької художньої прози ХХ – початку ХХІ століть дозволяє зробити висновок, що суб'юнктив зберігається в багатьох безсполучникових поліпредикативних висловленнях, синонімічні частини яких становлять трансформи віртуальних (мовних) первинних (стрижневих) умовних підрядних пропозицій з кондиціоналом та, у поодиноких випадках, підрядних пропозицій з темпоральним семантичним значенням. Синонімічні підрядні висловлення безсполучникових темпоральних поліпредикативних мовленнєвих інновацій із суб'юнктивом формуються в результаті трансформації стрижневих пропозицій, що будуються за такою моделлю: *quand / lorsque* + S + P (де S – номінальний / прономінальний підмет, субстантив, номінальна синтагма; P – вербальний присудок, предикат, вербальна синтагма).

Отже, здатність суб'юнктиву замінювати в мовленні первинні структури в різних способах виявляється в його вживанні в конструкціях із семантичним темпоральним значенням, в яких імплікується сполучникова підрядна частина в дійсному способі:

(1) *Vienne la nuit, le balcon ne s'est laissé que très lentement dépouiller de ses sens trop riches* (C. Chonez).

Темпоральний план матричного (головного) висловлення дозволяє зворотно реконструювати (мовлення → мова) первинну пропозицію (*quand / lorsque la nuit est venue*) ініціального синонімічного підрядного висловлення-однобазового (з одним термінальним ланцюжком) трансформу. В аналізованій мовленнєвій інновації сема сумніву, притаманна суб'юнктиву як способу, що актуалізується автором як периферійна, підсилюється претекстом, який містить риторичне питання: *En face du balcon le pont Mirabeau pont des soupirs arches du regret – mais aussi à jamais ce fruit doré bombé du bonheur, qui doublait le soleil rouge. Un peu trop de poésie dans le coin. Qu'y faire? Vienne la nuit, le balcon ne s'est laissé que très lentement dépouiller de ses sens trop riches.*

Така «неповна» субституція пояснюється функціональними особливостями суб'юнктиву, який виражає «граматичне підпорядкування» [1, с. 64]. Ф. Брюно також підкреслює, що суб'юнктив є тільки «граматичною залежністю», оскільки його автоматично обирає мовець, залежно від антецедента [2, с. 706]. Таким чином, субституція інших способів суб'юнктивом є ко(н)текстуальним (лінгвістичним та ситуативним) феноменом відповідно до комунікативної інтенції та ідіостильових характеристик автора.

Література

1. Мурадханова Т. И. К вопросу модальных значений в форме «Il eût fait» (вторая форма conditionnel). *Известия ДГПУ*. 2015. № 3. С. 62–65. 2. Brunot F. *La pensée et la langue*. Paris. 1979. 908 p. 3. Grévisse M. *Le Bon Usage : grammaire française refondue par André Goosse*. Éditions De Boeck Université. 2008. 1584 p. 4. Le Bidois G. et R. *Syntaxe du français moderne*. Paris. 1998. Т. II. 794 p.

Джерело ілюстративного матеріалу

1. Chonez C. *L'ascenseur*. Paris. 1993. 224 p.

ТЕАТРАЛЬНА СКЛАДОВА КОМІЧНОГО ДИСКУРСУ

Лобова О.К. (Харків)

Всі форми мовної діяльності, так чи інакше, пов'язані з грою. Гра асоціюється з театром, театральною грою, грою акторів. Адресант комічного інституційного дискурсу розглядається як учасник театральної дії. «Театральність не пов'язана лише з мистецтвом, театральність властива кожній людині і є важливим елементом життя як окремої людини, так і суспільства» (цит. за [2, с. 131]). Театральність екстраполювалися на інші сфери суспільної діяльності, однією з яких є професійний комізм. Комічний дискурс відрізняється креативним, ігровим характером. Театральність є його

Коринь С. Н. (Харьков)

ГЕНДЕРНЫЙ ВОПРОС В РАМКАХ ИНТЕРКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ..... 18

Kostenko V. G., Solohor I. M. (Poltava)

GENERIC STRUCTURE OF CASE REPORTS IN DENTISTRY 20

Крупкіна Т.В. (Харків)

МОВЛЕННЄВИЙ АКТ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ТА ЙОГО ІНТЕРАКЦІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ
У НІМЕЦЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ 20

Krysanova T. A. (Lutsk)

PRINCIPLES OF EMOTIVE MEANING-MAKING

IN CINEMATIC DISCOURSE 24

Кузнєцова О. В. (Харків)

КАРНАВАЛІЗАЦІЯ ЯК ТВОРЧИЙ МЕТОД

АВТОРА КОМІЧНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ..... 26

Лавріненко І. М. (Харків)

МОВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗМІНИ КОМУНІКАТИВНИХ РОЛЕЙ У АНГЛОМОВНОМУ
КІНОДИСКУРСІ..... 28

Лепетюха А. В. (м. Харків)

ТЕМПОРАЛЬНІ СИНОНІМІЧНІ ПІДРЯДНІ

ВИСЛОВЛЕННЯ ІЗ СУБ'ЮНКТИВОМ 30

Лобова О.К. (Харків)

ТЕАТРАЛЬНА СКЛАДОВА КОМІЧНОГО ДИСКУРСУ..... 32